

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1941.

Andra kammaren.

Nr 32.

Lördagen den 24 maj.

Kl 5 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 17 innevarande maj.

§ 2.

Herr talmannen meddelade, att herr *Andersson* i Gisselås i dag intagit sin plats i kammaren.

§ 3.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 237, med förslag till förordning om varuskatt m. m.;
nr 256, angående anslag under femte huvudtiteln för budgetåret 1941/42 till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst och till kristillägg;
nr 257, angående anslag till kostnader för årlig taxering för budgetåret 1941/42;
nr 259, angående åtgärder till befrämjande av ökad tillverkning av bränn-torv m. m.;
nr 260, angående vissa anslag till kontrollstyrelsen m. m.;
nr 261, angående anslag till besparingsberedningen;
nr 262, angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer; och
nr 263, med förslag till förordning om avdrag å skatt på grund av militär tjänstgöring under år 1940.

Propositionen nr 237 hänvisades genast till bevillningsutskottet.

De övriga propositionerna bordlades.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 4, angående regleringen för budgetåret 1941/42 av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet;
nr 118, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa spörsmål rörande kustartilleriets ställning i försvarsorganisationen jämte i ämnet väckta motioner;
nr 119, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1941/42;
nr 120, i anledning av väckt motion om beredande av möjlighet för Stockholms värnpliktiga befolkning att erhålla sin militära utbildning i Stockholm;
nr 121, i anledning av väckt motion angående utbildning i hemorten i vissa för den militära utbildningen erforderliga färdigheter;
nr 122, i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande övertidsersättning för försvarsväsendets civila icke-ordinarie tjänstemän;

Andra kammarens protokoll 1941. Nr 32.

nr 123, i anledning av väckt motion om provisorisk arvodesförstärkning åt viss personal vid försvarsväsendet;

nr 124, i anledning av väckt motion om anslag till humanitär hjälp till behövande i Finland och Norge;

nr 125, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1941/42 till avlöningar vid universiteten i Uppsala och Lund m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 126, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet samt till avlöningar vid karolinska mediko-kirurgiska institutet jämte i ämnet väckta motioner;

nr 127, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisoriska avlöningsbestämmelser under budgetåret 1941/42 för lärare vid folk- och småskolor m. m.;

nr 128, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till folkskoleväsendet m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 129, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 130, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i vissa delar av civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8) m. m.;

nr 131, i anledning av väckt motion om ändring i vissa delar av civila avlöningsreglementet;

nr 132, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus;

nr 133, i anledning av väckt motion angående ordnandet av vården av svårskötta obildbara sinnesslöa;

nr 134, i anledning av väckt motion angående vården av sinnesslöa med smittosam tuberkulos;

nr 135, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande att med stiftelsen Göteborgs Welanderhem träffa avtal om upplåtande av stiftelsens fastighet i Göteborg för vård av barn, som lida av reumatisk sjukdom;

nr 136, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse till Stockholms stad av det s. k. Bellevueområdet i Stockholm m. m.; och

nr 137, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om inrättande av en statlig brandskola;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941 m. m. jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om arvsskatt och gåvoskatt m. m.;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 43, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om uppflyttning i högre lönegrad av tjänsten såsom biträdande sekreterare i riksbanken;

nr 44, i anledning av väckt motion om installerande i riksdagshuset av ett fullt tidsenligt telefon- och signalsystem; och

nr 45, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 15 december 1939 (nr 850) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv;

första lagutskottets utlåtande, nr 35, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad ordning för tillsättning av pastor primarius i Stockholm m. m., dels ock i ämnet väckta motioner;

andra lagutskottets utlåtande och memorial:

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillsyn å radiologiskt arbete m. m. samt lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd; och

nr 26, angående ersättning åt hovrättsrådet Gösta Walin, vilken inom andra lagutskottet biträtt vid behandlingen av visst ärende; samt

andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5, i anledning av väckt motion om undersökning rörande sådana missförhållanden, som onödigtvis fördyra varor under deras överförande från producent till konsument.

§ 5.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Koningen, nämligen

från bevillningsutskottet

nr 256, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket; samt

från andra lagutskottet:

nr 249, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 21 juni 1940 (nr 645) om skyldighet att bortföra varuförråd, m. m.; och

nr 250, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 21 september 1915 (nr 362) om behörighet att utöva läkarkonsten, m. m.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 5.8 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Lördagen den 24 maj.

Kl. 8 e. m.

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr andre vice talmannen.

§ 1.

Till bordläggning anmäldes bevillningsutskottets betänkande, nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om varuskatt m. m.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 8.1 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Söndagen den 25 maj.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Föredrogos var efter annan följande på kammarens bord liggande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionerna:

nr 256, angående anslag under femte huvudtiteln för budgetåret 1941/42 till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst och till kristillägg;

nr 257, angående anslag till kostnader för årlig taxering för budgetåret 1941/42;

nr 259, angående åtgärder till befrämjande av ökad tillverkning av bränn-torv m. m.;

nr 260, angående vissa anslag till kontrollstyrelsen m. m.; och

nr 261, angående anslag till besparingsberedningen;

till bankoutskottet propositionen, nr 262, angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer; samt

till bevillningsutskottet propositionen, nr 263, med förslag till förordning om avdrag å skatt på grund av militär tjänstgöring under år 1940.

§ 2.

Föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 4 och 118—137 samt bevillningsutskottets betänkanden nr 20 och 21.

§ 3.

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om varuskatt m. m.

*Förslag till
förordning om
varuskatt
m. m.*

I en den 25 april 1941 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 237, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning om varuskatt;
- 2) förordning angående skattesatsen för den allmänna omsättningsskatten beträffande vissa varor;
- 3) förordning angående ändrad lydelse av 5 § förordningen den 22 december 1939 (nr 919) om skatt å läskedrycker;
- 4) förordning om ändrad lydelse av 2 § 2 mom. förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker;
- 5) förordning angående upphävande av förordningen den 22 december 1939 (nr 905) om industrisockerskatt;
- 6) förordning angående upphävande av förordningen den 22 december 1939 (nr 906) om accis å druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap;

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

dels besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skulle från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, i viss angiven del erhålla i propositionen angiven ändrad lydelse;

dels ock besluta, att förordningen den 31 januari 1932 (nr 15) med tillägg till gällande tulltaxa skulle från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, i viss angiven del erhålla ändrad lydelse på sätt av propositionen framginge.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle i den förteckning över varor, för vilka allmän omsättningsskatt skall utgå med högre skattesats än fem procent, vilken förteckning fanns fogad vid det med 2) betecknade förordningsförslaget, upptagas bl. a. radiomottagningsapparater (statistiskt nr ur 1885:2) med en skattesats av 20 procent av den skattepliktiga omsättningen.

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 237 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas,

A) antaga av utskottet framlagda förslag till förordningar, motsvarande ovannämnda, med 1)—6) betecknade förordningsförslag;

B) besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skulle från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, i viss angiven del erhålla i utskottets hemställan angiven ändrad lydelse;

C) besluta, att förordningen den 31 januari 1932 (nr 15) med tillägg till gällande tulltaxa skulle från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, i viss angiven del erhålla ändrad lydelse på sätt av utskottets hemställan framginge.

Enligt utskottets förslag skulle i den vid förslaget till förordning om varuskatt fogade förteckningen över varor, för vilka varuskatt skall erläggas, upptagas bl. a. nedannämnda varuslag, nämligen choklad m. fl. likartade varuslag (statistiskt nr ur 298—302) med en skattesats av 40 procent av beskattningsvärdet, putsmedel för läderarbeten eller för skodon, oavsett materialet (statistiskt nr ur 582:2, 604) med en skattesats av 20 procent av beskattningsvärdet samt tandpulver och tandpasta (statistiskt nr 591) med en skattesats av 20 procent av beskattningsvärdet.

Enligt utskottets med Kungl. Maj:ts i denna del överensstämmande förslag skulle 3 § 1 mom. i förslaget till förordning om varuskatt hava följande lydelse:

3 §.

1. Skatten utgår med det procenttal av varans beskattningsvärde, som anges i förteckningen; dock skall den, som inom riket tillverkar skattepliktig vara, erlägga varuskatt med lägst femtio kronor för varje månad, varunder han enligt vad nedan sägs ägt bedriva rörelsen.

Enligt utskottets förslag skulle i den förteckning över varor, för vilka allmän omsättningsskatt skall utgå med högre skattesats än fem procent, vilken förteckning fanns fogad vid ovannämnda med 2) betecknade förordningsförslag, upptagas, i stället för radiomottagningsapparater, radiogrammofoner (statistiskt nr ur 1885:2) med en skattesats av 20 procent av den skattepliktiga omsättningen.

Reservationer hade avgivits:

1) av herrar *Ekman, Velanders, Axel Ivar Anderson* och *Hagberg* i Malmö, som inom utskottet yrkat, att utskottet måtte tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 237 oförändrad;

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

2) av herrar *Sandström* och *Lundell*, som ansett, att i den vid utskottets förslag fogade förteckning över varor, för vilka varuskatt skulle erläggas, icke bort medtagas varuslagen tandpulver och tandpasta;

3) av herr *Björklund*, utan angivet yrkande.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren, att utskottets hemställan skulle föredragas punktvis, att vid behandlingen av den punkt, vid vilken först uppstode överläggning, denna finge omfatta betänkandet i dess helhet samt att någon uppläsning av utskottets hemställan icke erfordrades.

Sedan i överensstämmelse härmed utskottets hemställan i *punkten A) 1)* föredragits, anförde:

Herr **Hagberg** i Malmö: Herr talman! Jag föreställer mig att ingen här i kammaren ur principiell synpunkt egentligen har något att erinra mot en beskattning av den karaktär, som här ifrågasättes. Jag tror, att vi alla äro helt överens i det avseendet.

För övrigt kanske man kan säga, att riksdagen i viss mån har bundit sig för en beskattning som den nu föreslagna genom det beslut om allmän omsättningsskatt, som fattades vid 1940 års urtima riksdag. När riksdagen i allt väsentligt godkände den kungl. propositionen då, förutsatte kamrarna att en utbyggnad av denna omsättningsskatt med en strängare beskattning av mera umbärliga eller lyxbetonade varor skulle tagas under övervägande. Det är detta som finansministern gjort, och det är resultatet av dessa överväganden, som presenterats kamrarna i form av den föreliggande propositionen. Någon anledning till erinran häremot föreligger som sagt inte, i all synnerhet som man kan säga, att denna proposition utgör — för att nu citera bevillningsutskottets utlåtande — »ett ur social synpunkt önskvärt komplement till den allmänna omsättningsskatten».

Finansministerns motiv sådana han har framlagt dem i sina diktamina till statsrådsprotokollet synas mig icke heller ge anledning till några mera utförliga kommentarer. De äro tämligen oangripbara, både när han resonerar om beskattningens konsumtionshämmande karaktär och när han talar om den rent fiskaliska sidan av saken.

Som kammarens ledamöter helt säkert ha observerat är ju beskattningsområdet rätt avgränsat. Beskattningen är uppdelad på två olika områden; dels föreslås en varubeskattning eller — om man vill använda ett annat mera talande namn — en tillverkningskatt, och dels en skärpt omsättningsskatt. I varubeskattningen har medtagits ett obetydligt antal varor. I fråga om den skärpta omsättningsskatten har varuräjongen något utvidgats, men i stort sett är det ett förvånansvärt litet antal varor eller varugrupper, som komma i betraktande i detta sammanhang. Anledningen härtill är, såvitt jag förstår, företrädesvis av teknisk natur; lyxbeskattning är alltid förenad med betydande tekniska svårigheter. Det är besvärligt att bestämt avgränsa den ena varugruppen ifrån den andra. Personligen hade jag gärna sett, att denna lyxbeskattning hade kunnat utsträckas över väsentligt större områden än vad som här ifrågasatts. Jag hade då särskilt tänkt mig, att man skulle ha gått in på det mycket omfattande och säkert givande textilområdet, men då så inte har skett, i varje fall inte i denna omgång, har departementschefen för detta kunnat anföra vissa givetvis ganska vägande skäl. Sålunda kan han påpeka, att textilvaror, som innehålla silke, redan äro beskattade på det sättet, att de drabbas av silkesaccisen. När departementschefen vidare påpekar, att det icke kan »förnekas, att silkesvarorna i icke obetydlig utsträckning förlorat sin lyxkaraktär, i synnerhet med hänsyn därtill, att knapphet råder å ersättnings-

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

varor av ull och bomull, vilka sistnämnda varor också väsentligt fördyrats», är naturligtvis även detta påpekande riktigt. Vidare anför han i detta sammanhang även några synpunkter av rent teknisk natur. Jag vill inte som sagt bestrida dessa invändningar; jag bara i någon mån beklagar, att man inte har lyckats övervinna hindren, och jag skulle inte bli förvånad, om man vid ett annat tillfälle trots de tekniska svårigheterna ser sig nödgad att i en sådan här beskattning även i större eller mindre utsträckning medtaga textilområdet.

Man frågar sig: vad kommer denna skatt att inbringa? Det är klart att beräkningarna måste vara ganska lösliga. Emellertid finns det i propositionen en inkomstberäkning. Jag vill inte säga, att departementschefen synes alldeles övertygad om att dessa siffror skola hålla. Han påpekar själv de betydande svårigheter, som föreligga, då det gäller att verkställa någon mera tillförlitlig beräkning av dessa inkomster. Emellertid räknar han med att skatten skall ge ett brutto på ungefär 45 miljoner kronor. Då får man emellertid ha i minnet att från detta belopp skall dragas 20 miljoner kronor, som industrisocker-skatten ger. Denna skatt skall ju nu avskaffas. Nettoutfallet av beskattningen blir alltså enligt propositionen ungefär 25 miljoner kronor. I varubeskattningen ingår såsom den största gruppen choklad- och konfityrvarorna. Den inkomst, som skulle uppstå genom en höjning av skattesatsen för den allmänna omsättningsskatten, har angivits till omkring 19 miljoner kronor.

Utskottet har i sin behandling av detta ärende varit tämligen enigt i det stora hela; naturligtvis ha meningarna delat sig beträffande vissa varor. Man har frågat sig, varför exempelvis tandpasta skulle vara med i en sådan beskattning och vilken lyxkaraktär en dylik vara har. Man har kunnat resonera om skattesatserna i olika hänseenden, men då man har fått klarhet om vilket omfattande arbete, som nedlagts inom departementet för att få fram det här förslaget, och kommit till insikt om alla de svårigheter av teknisk och annan art, som uppresa sig vid behandlingen av denna fråga, har man fallit till föga.

Emellertid kvarstå meningsskiljaktigheter på en punkt och en ganska väsentlig sådan. Det gäller — som alla torde vara medvetna om — radioapparater, vilka medtagits i propositionen. Bevillningsutskottets majoritet har emellertid inte velat vara med därom utan har tagit bort dem från förteckningen över de varor, som skulle underkastas den skärpta omsättningsskatten. Man har såsom motiv för denna åtgärd åberopat det mycket nära till hands ligande skälet, att vikten av att radiomeddelanden må kunna nå största möjliga antal medborgare i nuvarande tidsläge är så stor, att en konsumtionsbegränsning av radioapparater knappast lär kunna anses önskvärd. Nu ifrågasätter jag verkligen, huruvida man behöver hysa så omfattande farhågor för en konsumtionsbegränsning på detta område som bevillningsutskottets majoritet har givit uttryck åt. Jag tror det knappast; jag har fastmer den uppfattningen, att om man lade denna skärpta omsättningsskatt på 20 procent på radioapparater, så bleve effekten i stort sett blott den, att radioapparaterna bleve något mindre elegant utstyrda än vad nu är fallet. Detta tror jag inte någon egentligen skulle ha någon anledning att beklaga sig över. Ty det förhåller sig på det sättet, att en inte ringa del av kostnaden för en radioapparat nu för tiden hänför sig till dess ej sällan utomordentligt påkostade omhölje. Vissa radioapparater ha ju fått form av möbler — bokhyllor och andra dylika artiklar — vilket naturligtvis driver upp priserna ganska betydligt. Om man nu toge med radioapparaterna vid denna beskattning, bleve väl den sannolika effekten, att denna eleganta utstyrsel, som inte har med apparaten som sådan att skaffa, något begränsades. Jag tycker det skulle vara ganska angeläget att nå en sådan utveckling. Därtill kommer den enligt största mening avgörande synpunkten: radiomottagarna utgöra den näst minsta av alla de

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

varugrupper, det här är fråga om. Om kammarens ledamöter vilja slå upp propositionen och taga del av vad som står på sid. 72, finna ni där, att det beräknade detaljhandelsvärdet, grundat på tillverknings- och importvärdet på radioapparater och elektronrör därtill, år 1938 var inte mindre än 35 miljoner kronor. Det är inte svårt att räkna ut vad 20 procents beskattning på ett dylikt belopp skulle ge: det skulle vara fråga om 7 miljoner kronor. Nu har man emellertid påpekat, att dessa i propositionen redovisade siffror hänföra sig till förhållandena sådana de gestaltade sig 1938. Man säger sig frukta att omsättningen inom denna bransch nu skulle ha nedgått, varav följden skulle bli att skatteutfallet i fråga om radiomottagningsapparater skulle bli något mindre. Det är givetvis mycket svårt att säga vad skatten skulle kunna ge, därest en sådan minskning i omsättningen har ägt rum. Men jag tror inte att man räknar alltför fel, om man förutsätter, att trots denna minskning skulle en omsättningsskatt på 20 procent i fråga om radiomottagningsapparater dock ge 4 å 5 miljoner kronor, d. v. s. en fjärdedel av hela skatteutfallet i fråga om denna beskattning.

Nu har emellertid utskottsmajoriteten icke desto mindre tagit det anmärkningsvärda steget att undantaga denna givande skattekölla. Jag har inte kunnat underlåta att erinra om detta.

Det har mycket ofta på sista tiden, dels här i kammaren och dels och kanske framför allt i bevillningsutskottet, när det talats om skattefrågor, särskilt tryckts på en sats, som man formulerar sålunda: I och med att vi här äro ense om att besluta enorma utgifter, få vi också vara ense om att försöka skaffa de nödvändiga inkomsterna för att täcka dessa utgifter. — Jag har alltid funnit detta resonemang bindande och alltid försökt i min mån att tillämpa detsamma. Jag får ju säga, att detta har också varit principen i bevillningsutskottet, ända tills man nu helt plötsligt gör ett markant avsteg ifrån denna linje och utan någon egentligen mera bärande motivering slår bort en fjärdedel av hela det projekterade skatteutfallet.

Nu vet jag inte, hur man inom finansdepartementet reagerar för denna åtgärd ifrån bevillningsutskottets sida. Åtgärden rubbar ju hela fundamentet för finansministerns förslag, men jag föreställer mig, att departementschefen under den fortsatta överläggningen kommer att klargöra sin och regeringens ställning till den väsentliga ändring i propositionen, som utskottet i detta avseende har föreslagit.

Till slut vill jag bara göra ännu ett påpekande. Som jag framhöll är det ju nu meningen att avskaffa industrisockerskatten. Jag vill i detta sammanhang gärna och med styrka understryka vad bevillningsutskottet i det hänseendet påpekar. Utskottet skriver: »I detta sammanhang vill utskottet uttala sin förväntan, att den prissänkning å bröd och andra bagerivaror, som industrisockerskattens bortfallande bör föranleda, kommer att genomföras.» Jag skulle finna det ganska upprörande, om man inom producentkretsar nu utnyttjar det uppkomna läget till att hålla priser, som inte kunna motiveras med hänsyn till industrisockerskatten, och jag föreställer mig, att vederbörande priskon-trollorgan också kommer att ha sin uppmärksamhet riktad på denna sak.

Herr talman! Detta är i korthet min upplattning av det här föreliggande utskottsutlåtandet. Jag är ytterst betänksam rörande utskottets förslag att taga bort en fjärdedel av skatteutfallet på det sätt, som här är ifrågasatt, och därför tillåter jag mig att hemställa om bifall till Kungl. Maj:ts proposition på denna punkt oförändrad.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **Wigforss**: Herr talman! Jag skall begagna tillfället att säga några ord om den väsentliga ändring,

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

som utskottet har gjort i Kungl. Maj:ts förslag, inte minst med anledning av det yttrande, som hållits av herr Hagberg i Malmö.

Hans motivering för det ursprungliga regeringsförslaget är naturligtvis densamma, som har förmått mig att i förslaget till sist upptaga även radioapparater. Men man får kanske inte den riktiga synen på denna enstaka punkt, om man inte erinrar sig, hur hela denna fråga har ställt sig under den långa utredningen. När man från början till komplettering av den allmänna omsättningsskatten tänkte sig en särskild högre beskattning på vissa lyxbetonade eller mera umbärliga varor, hade man antagligen förhoppningar om att denna lyxbeskattning skulle kunna ge rätt väsentliga ekonomiska resultat. Emellertid har utredningen i alla sina olika etapper inte utgjort någonting annat än en reducering till det antal varor, som man till sist har vågat sig på att medtaga.

Detta hänger samman med att det för det första har visat sig vara förenat med större svårigheter än man väntat att hålla isär låt mig säga de allmänt brukliga kvaliteterna och det som skulle kunna anses ha lyxbetonad karaktär. För det andra har det i många fall blivit framfört eller åtminstone gjorts sannolikt ifrån producenteras sida, att en hård beskattning av dessa varor skulle så starkt minska konsumtionen, att detta skulle medföra rubbningar i produktion och sysselsättning, som icke stode i något rimligt förhållande till de statsfinansiella vinsterna av beskattningen. Detta har som jag nämnde gjort, att under utredningens gång den ena varan efter den andra strukits bort, så att till sist endast den lilla provkollektion, som kammaren nu här har framför sig, har funnits kvar.

Ända in i det sista har tveksamheten varit mycket stor om alla de i propositionen upptagna varorna skulle medtagas. Inom regeringen uttalades det vid behandlingen av detta förslag mycket starka tvivel på om det var riktigt att medtaga t. ex. radioapparater eller tandpulver och tandpasta. I fråga om radioapparater var förhållandet det, att vi under en stor del av den tid utredningen pågick tänkte oss möjligheten att hålla isär de dyrare apparaterna från de billigare och sätta en prisgräns, vid vilken skatten skulle inträda. Då det emellertid av tekniska skäl visade sig vara mycket svärgenomförbart att hålla en sådan prisgräns, var det nödvändigt att välja mellan att antingen ta med radioapparaterna eller att stryka dem från förteckningen. Vid detta övervägande, där goda skäl funnos för båda förfaringssätten, stannade jag slutligen vid den uppfattningen, att det var lämpligt att ta med radioapparaterna. Det är en omdömesfråga, där man kan ha delade meningar och där det kunde vara lämpligt att låta riksdagen, som ju representerar en stor allmän erfarenhet och en allmän uppfattning ute bland folket, säga sitt ord.

Det är sålunda inte med någon förvåning jag erfarit, att meningarna även inom bevillningsutskottet varit delade och att utskottsmajoriteten hamnat på en annan linje än propositionens. I detta tveksamma läge, där jag så väl förstår skälen från olika håll, får jag säga, att det inte kan vara något verkligt intresse från min sida att begära, att kamrarna göra någonting annat än följa utskottet.

Fru Nordgren: Herr talman! Bland de skatter, som svenska folket begåvats med under de senaste svåra åren, är det väl ingen, som man har mindre skäl att göra invändningar mot än den här ifrågavarande. Den är inte av sådan art, att man kan säga, att beskattningen av de varor, det här gäller, kommer att verka i någon högre grad ingripande för den stora allmänheten.

Icke förty har jag ändå ett par små erinringar att göra beträffande ett par

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

av de varuslag, som äro upptagna i den till utskottsbetänkandet fogade förteckningen på varor, för vilka varuskatt skall erläggas.

Det är inte, som kanske någon misstänker, någon erinran mot de försök, som här göras att försvåra möjligheterna för kvinnorna att försköna sig genom puder och läppsmink etc.; tvärtom skulle jag ha önskat, att en vara för vilken skattesatsen satts till en betydligt lägre procentsats än för pudret, nämligen nagellack, skulle blivit föremål för den högsta beskattningen. Jag skulle inte haft någonting emot, om man hade lagt tusen procents beskattning på denna vara, ty då hade vi kanske sluppit ifrån att se dessa, som de flesta människor tycka, otäcka blodröda naglar, som en del kvinnor »pryda» sig med.

Det är ett par andra saker, som jag finner betänkligt att man tagit upp bland de varor, som skola bli föremål för varubeskattning. Den ena av dessa är tandpulver och tandpasta, vilket jag förmodar är liktydigt med tandkräm. Jag finner det ganska förvånansvärt, att man samtidigt som man från statens sida nedlägger stora summor på folktandvården för att få ett förbättrat tandbestånd hos folket, anser de medel, med vilka man håller tänderna rena, vara en lyxvara. Det har från något håll gjorts den invändningen, att tandpastan egentligen inte skulle ha något särskilt värde och att det huvudsakligen är tandborsten som gör nytta. Men jag tror för min del knappast, att svenska folket tillgrepe tandborsten annat än i förening med tandkräm.

En annan vara, beträffande vilken jag finner det ännu betänkligare att den tagits med, är skokräm. Det är ju dock så, att om man inte köper och förbrukar denna vara, åsidosätter man skötseln av något, som det är mycket ont om, nämligen läder. Jag finner det därför ganska orimligt att här taga med putsmedel för skodon.

Det finns andra varor, som jag väl förstår att de tagits med, men beträffande vilka det ändå inte är utan, att man hyser ett visst bekymmer för att de komma att beläggas med så hög skatt, som föreslås, nämligen choklad och konfityrer. Inte därför att jag anser dessa varor tillhöra livets nödvändighetsartiklar. Tvärtom tror jag, att de flesta mödrar åtminstone skulle vara tacksamma, om det bleve minskad förbrukning av dessa sötsaker. Men tillverkningen och försäljningen av desamma innebär ju sysselsättning åt många människor, och jag undrar, hur beskattningen kommer att verka i arbetslöshetshänseende. Även om det innebär en viss lättnad att man tar bort industrisockerskatten, blir det ändå en beskattning av inte mindre än 30 % på nämnda varor, och detta kommer säkerligen att betyda en kraftig nedskärning i förbrukningen av dem med ty åtföljande arbetslöshet. Detta så mycket mera som ju choklad och konfityrer av andra orsaker undergått en ganska kraftig fördyring sedan krigsutbrottet och naturligtvis nu komma att ytterligare stiga i pris.

Herr talman! Med dessa små erinringar ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag med den ändringen att ur förteckningen över varor, för vilka varuskatt skall erläggas, måtte utgå putsmedel för läderarbeten eller skodon samt tandpulver och tandpasta.

Herr **Senander**: Herr talman! Jag vill till en början rikta en anmärkning mot den våldsamma forcering, som skett beträffande detta ärende. Det är ju otänkbart, att flertalet av riksdagens ledamöter kunnat överblicka och bedöma ärendet på den korta tid, som nu stått dem till förfogande. Därför måste behandlingen av detta omfattande förslag betraktas såsom ett fuskverk. Motiveringen för den forcerade behandlingen, nämligen att den varit nödvändig för att hindra hamstring, har enligt min uppfattning intet fog för sig. De verkliga lyxaporna ha haft rundlig tid på sig för hamstring, alldenstund den s. k. lyxskatten var officiellt signalerad sedan lång tid tillbaka, närmare bestämt vid

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

tidpunkten för framläggandet av propositionen om omsättningsskatt. Det hade följaktligen intet kunnat medföra några riksvådor, om behandlingen av detta ärende skett i laga ordning. Nu inträffar t. o. m. det förhållandet, att på grund av att man inte kunnat motionera i frågan, är det en del yrkanden, som, enligt vad som upplysts mig av talmannen, inte kunna ställas under proposition. Det är klart, att det inte kan vara riktigt med en sådan behandling av ett så viktigt ärende som detta.

Såvitt man emellertid hunnit se vid den granskning av det föreliggande förslaget, som varit möjlig, är det här fråga om en halvmesyra, i vad det gäller en effektiv beskattning av lyxförbrukningen. Massor av rena lyxvaror äro undantagna. Ingen kan väl påstå annat än att exempelvis ridsadlar, gyllenläderstapeter, förgyllda eller försilvrade möbler, statyetter m. m., äro lyxvaror, som skulle kunna beskattas mycket kraftigt. Men dessa och en del andra lyxvaror äro inte medtagna.

Det är också anmärkningsvärt, att de lyxvaror, som nu gjorts till föremål för beskattning, slippa ganska billigt undan. Pälsvärk t. ex. beskattas inte högre än med 20 %. Ännu mer betecknande är emellertid kanske den mjuka behandlingen av så typiska lyxvaror som arbetat guld, silver och platina med infattade pärlor eller ädelstenar. Även härvidlag är skatteprocenten 20. Det bör kanske här framhållas än en gång, att denna beskattning av 20 % är den första skatt, som överhuvud taget uttages på dessa rena lyxföremål. Det har nämligen varit så angenämt ställt för lyxdjuren här i landet, att ädelstenar och pärlor inte ens varit tullbelagda, under det att praktiskt taget allting annat i den vägen varit belagt med tull. Medan man haft inte mindre än tre olika skatter på exempelvis kaffe, nämligen tull, extra kaffeskatt och omsättningsskatt, så ha ädelstenar och pärlor varit undantagna t. o. m. från tullbeläggning och beskattas nu för första gången.

Trots detta har finansministern inte vågat sträcka sig längre än till en 20-procentig beskattning, medan han då det gällt rena nödvändighetsvaror såsom kaffe, socker, margarin o. s. v. gått betydligt längre i fråga om beskattning.

Å andra sidan har — såsom redan tidigare påtalats här — medtagits varor, som icke kunna betraktas såsom lyxvaror, ja, till dels också sådana som man skulle kunna kalla för nödvändighetsvaror. Sötsaker kunna ju inte gärna betraktas som lyxvaror. Kanske invänder man häremot, att dessa varor äro umberliga. Ja, det är givet att man kan undvara mycket utan att därför gå under, men människan är ju nu en gång sådan, att hon inte kan utfodras på samma sätt som ett kreatur. Tillförandet av näringsmedel till människokroppen är ju också i stor utsträckning en smakfråga, och därför finns det inte någon anledning att beteckna sötsakerna som umberliga varor. Beskattningen av dessa varor drabbar i främsta rummet barnens och ungdomens konsumtion, och det kunna vi inte vara med om. Det finns inte något rimligt skäl att beskatta sötsakerna med inte mindre än 40 %, då man samtidigt helt underlåter att beskatta rena lyxvaror och nöjer sig med en så ringa skattesats som 20 % för så uppenbara lyxvaror som smycken, ädelstenar och pärlor.

Det är också lindrigt sagt förvånande, att man i förslaget upptagit skatt på putsmedel för läderarbeten och skodon. Jag skulle vilja rikta den frågan till herr Wigforss och utskottets talesmän: När blev skokrämen en lyxbetonad eller umberlig vara? Eller för att taga ett annat exempel, som tidigare påtalats här: Hur kan man sätta denna beteckning på tandpulver och tandpasta? Det är väl i alla fall tydligt och klart, att det nu återigen är fråga om att draga den största profiten av skatteförslaget på småfolkets bekostnad.

Jag skulle i detta sammanhang vilja ge ett litet erkännande — vad det nu

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

kan bli värt — åt statsrådet Wigforss. Han har ju till lyxartiklar hänfört även plånböcker och portmonnäer och åsatt dem lyxskatt. Jag skulle tro, att med den fart han håller, när det gäller skatterna, komma dessa artiklar snart att bli umbärliga för småfolket.

Det är en annan bestämmelse i förslaget, som jag skulle vilja påtala. I 3 § mom. 1 är föreskrivet att den som inom riket tillverkar skattepliktig vara skall erlægga »varuskatt med lägst femtio kronor för varje månad, varunder han enligt vad nedan sägs ägt bedriva rörelsen». Det är klart, att detta kommer att drabba en hel del småhantverkare, och därför anse vi, att denna bestämmelse är av den art, att den bör utgå.

Förslaget om lyxbeskattning har ju länge varit väntat av det svenska folket. Det har dragit en rundlig tid att få förslaget på bordet. Under sådana förhållanden anse vi, att det borde ha kunnat presenteras i ett annat skick än vad som nu är fallet. Efter alla de attacker, som med den indirekta beskattningens hjälp gjorts mot den fattiges konsumtion, hade man haft rätt att vänta sig att ett skatteförslag som det föreliggande effektivt hade träffat lyxförbrukningen. Tyvärr bär emellertid även detta krisförslag samma kännetecken som alla övriga sådana, som vi haft till behandling i riksdagen. Det är ett faktum, som inte går att bortförklara, att även här, där det dock gällde att träffa lyxkonsumtionen, de rika slippa lindrigt undan, medan de stora massorna komma att få betala huvudparten.

Herr talman! Med vad jag sålunda anført ber jag få föreslå, att riksdagen med bifall till utskottets förslag i övrigt måtte besluta, dels att i 3 § 1 mom. i »Förslag till förordning om varuskatt» orden »dock skall den, som inom riket tillverkar skattepliktig vara, erlægga varuskatt med lägst femtio kronor för varje månad, varunder han enligt vad nedan sägs ägt bedriva rörelsen» måtte utgå, dels att i »Förteckning över varor, för vilka varuskatt skall erläggas» måtte utslutas statistiskt nr ur 298—302 choklad etc., nr ur 582:2, 604 putsmedel för läderarbeten eller för skodon, samt nr 591 tandpulver och tandpasta. Vidare föreslår jag i anledning av utskottets förslag till förordning angående skattesatsen för den allmänna omsättningsskatten beträffande vissa varor, att riksdagen måtte besluta att omsättningsskatten å statistiskt nr 1323—1325, arbeten av guld, silver eller platina etc. måtte utgå med 75 % samt att omsättningsskatten å statistiskt nr 1326:2 pärlor och koraller, äkta, etc. likaledes måtte utgå med 75 %.

Herr Björklund: Herr talman! Då jag fogat en blank reservation vid bevillningsutskottets föreliggande betänkande, har jag begärt ordet för att klargöra vad som ligger bakom denna reservation.

När vi fingo denna proposition oss tillsänd i bevillningsutskottet, förmodar jag, att flertalet av utskottets ledamöter liksom jag uppfattade den så, att regeringen här krävde att riksdagen skulle genom att bifalla det framlagda skatteförslaget vara med om att tucka utgifter, som vi redan förut beslutat. Då ärendet kom upp inom utskottet och man började detaljgranska det, märktes ganska snart att det fanns ett tämligen kompakt motstånd mot att radioapparaterna skulle falla under denna beskattning. Denna mening fick starkt stöd inte minst därför att den import, som försiggår från utlandet, skulle vid en beskattning som denna medföra, såsom finansministern redan förut påpekat, arbetslöshet inom motsvarande fabrikation här i landet. Man skulle alltså åstadkomma ännu större arbetslöshet än man nu har inom radiotillverkningen här i landet, om man gick på den linjen att man belade radioapparaterna med 20 % skatt.

Om man sålunda inte ansåg sig kunna gå på beskattningslinjen, gällde det

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

att se efter, huruvida inte det huvudsakliga ändamålet skulle kunna nås på annat sätt.

Om jag säger, att omsättningen per år av radioapparater är ungefär 200,000 stycken, och finansministern ju räknar med att taga ut 7.5 milj. kronor på de nya apparater, som säljas under ett år, måste fördyringen per apparat bli ganska stark. Nu är det ju så, att det fortfarande finns en del människor i detta land, vilka icke ha radio, t. ex. de som bo i trakter, där man alltså lider av att inte ha elektrifiering. Om emellertid trots de rådande tiderna en elektrifiering skulle genomföras i dessa trakter och människorna där ville köpa sig radioapparater, skulle de alltså drabbas även av denna enligt mitt förmenande hårda beskattning, därför att de tidigare varit vanlottade i annat avseende. Därtill kommer att det, såsom här förut omvitnats och vilket jag ingalunda vill förneka, är rätt nödvändigt att varje medborgare har tillgång till en radioapparat.

Jag började alltså, när jag märkte, att man inom utskottet inte var villig att följa samma linje som Kungl. Maj:t, fundera över, om det inte vore möjligt att taga ut dessa 7.5 miljoner på ett annat och enligt mitt förmenande mindre kännbart sätt än regeringen föreslagit. Om man t. ex. i stället ginge den vägen — jag vill inskjuta att detta kan inte riksdagen nu besluta och jag har inte heller begärt att utskottet skulle föreslå riksdagen att göra det, utan jag har endast begärt att det i motiveringen för utskottets förslag skulle ha sagts, att man borde överväga saken — att man toge ut något högre licensavgift för samtliga apparater, alltså inte endast de nyköpta utan även de som redan äro i bruk, skulle man därigenom kunna få ut de 7.5 miljoner, som finansministern är i behov av och som det är vår skyldighet att hjälpa till att skaffa. Jag vill i detta sammanhang säga, att det är litet felaktigt att såsom här sker jämt och ständigt knorra över skatterna, vare sig det är fråga om den ena eller andra sortens skatter. Vi skulle ha kommit ihåg att knorra, när vi voro med om att besluta utgifterna. Riksdagens bevillningsutskott har ju tillkommit med tanke på att en finansminister inte skulle — jag har dock svårt att tänka mig en finansminister, som skulle sätta sig själv i den situationen — framlägga förslag till täckande av de utgifter, som riksdagen har beslutat. Om man i stället genom att pålägga samtliga radioapparater en 5 kronor högre licensavgift kan få in de 7.5 miljoner kronor, som finansministern anser sig böra begära riksdagens medverkan till att få ut i form av skatt, anser jag, att det icke kommer att så hårt träffa de människor, som komma att köpa nya radioapparater. Det går ut över de ungefär 1½ miljon apparatinnehavarna i stället för över de 200,000 innehavarna av nya apparater. Redan detta säger åtskilligt. Man vill emellertid inom utskottet icke ens vara med om att skriva in i motiveringen, att man önskade att för regeringen påpeka, att den utvägen fanns. När man från utskottsmajoritetens sida icke ville beskatta radioapparaterna, fanns den utvägen i varje fall att skaffa pengarna genom att lägga en med 5 kronor förhöjd licensavgift både på nuvarande och tillkommande apparater.

Det var för att säga detta, herr talman, jag begärt ordet. Jag har emellertid givetvis ingen möjlighet att komma med något särskilt yrkande — det skulle vara både onyttigt och onödigt. Första kammaren har, efter vad man förklarar för mig, redan fattat beslut, och andra kammaren lär väl icke ha något annat att göra än att följa första kammarens beslut. Sedan kan man ju knorra hur mycket man vill.

Jag vill emellertid ännu en gång påpeka, att beträffande de mattor och allt möjligt annat, som herr Senander här talat om att man borde taga med, har jag ingenting däremot i den mån, det är möjligt. Jag har ingen anledning

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

att resonera om detta för utskottets vidkommande. Jag vänder mig uteslutande mot herr Senander ur den synpunkten, att när han här vill lämna finansministern anvisning på nya skatter tror jag, att finansministern är mycket tacksam. Jag tror nämligen, att finansministern befinner sig i den situationen — om han icke redan är där — att han inom en tämligen kort framtid kommer att möta mycket stora svårigheter för att överhuvud taget erhålla inkomster till att täcka de utgifter, som redan äro beslutade och inom den närmaste tiden komma att beslutas. Han är säkerligen mycket tacksam för varje som helst påpekande. Det kan hända, att det återstår något att få på den vägen, men det behövs åtskilligt mera. Vi skola icke knorra, vare sig när det gäller tandpulver eller tandpasta. Vi äro tvingade att ha direkta och indirekta skatter. Vi ha medverkat till och voterat om utgifter, mina damer och herrar, men vi ha också skyldighet att se till att det finns tackning för dem.

Jag beklagar slutligen, att icke bevillningsutskottet och dess majoritet kunnat följa mig på den väg, som jag här varit inne på, därför att jag anser för min personliga del att dessa 15 kronor bli icke så förfärligt betungande för alla dem, som sitta och lyssna vid sina radioapparater både dagen lång och — jag höll på att säga — även natten lång. Då man icke velat göra detta, näväl då återstår icke något annat än att avstå tills vidare. Jag hoppas emellertid, att herr finansministern har öronen öppna även för den linje, som jag här pläderat för, och som jag tror vara betydligt mera framkomlig än den att lägga skatt på pärlor och olika stenar. Vi ha så många skatter på dessa, och vi ha kommit underfund med att man icke med dessa skatter får in mer än vad kontrollkostnaderna uppgå till. Därför tror jag icke så mycket därpå.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr **Olsson** i Gävle: Herr talman! Det är nu på det sättet, att när man talar om lyxskatter och söker plocka ut åtskilliga varor för dylik beskattning, blir det lätt nog nästan lika många uppfattningar om vad som är lyx och icke lyx som det finns varor. Vi ha nyligen fått uppleva detta. I utskottet ha vi diskuterat igenom alla dessa ting från tandpasta och skokräm m. m. Vi ha också diskuterat, om mockaskor skola jämföras med ormskinsskor och andra reptilskinnsskor och det är alldeles klart, att det kan med berättigande — utan att man behöver anse, att någon felsyn ligger bakom — göras gällande, att det icke är lyxvaror, som det här gäller. Nu gäller det åtskilliga andra ting, som vi komma att besluta om.

Jag skulle i detta sammanhang vilja säga till herr Senander, att det vore ur alla synpunkter lämpligt, om man kunnat behandla detta ärende precis så som man behandlar andra riksdagsfrågor: ge tio dagars motionstid, låta ärendet vila fjorton dagar, tre veckor eller en månad. Det skulle emellertid lett till att alla, som haft möjlighet att slippa undan skatten, fått tillfälle att göra det. Jag tror, att man vågar säga, att redan den offentlighet, som under dessa dagar vilat över detta ärende, visat sig medföra, att åtskilliga passat på tillfället att befria sig från den skatt, det här gäller nu eller under den närmaste tiden. Skulle man ge fullständig frihet i det avseendet, tror jag, att det skulle kunna medföra rätt så egendomligt resultat. Det finns alltid den möjligheten, att man motionerar i anledning av propositionen, och sedan får väl bevillningsutskottet så småningom taga upp dessa motioner till behandling för att se, om de innehålla det kolumbiägg, som man vill göra gällande.

Jag skulle i detta sammanhang också vilja framhålla, att man naturligtvis kan säga, att 40 procent i skatt på konfityrer föra upp dessa i ett relativt högt prisläge, men man skall då komma ihåg, att samtidigt som man lägger

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

på dessa 40 procent, avskaffar man industrisockerskatten och skatten på glykos; de skatter, som hittills legat på dessa varor, försvinna således. Jag tror därför icke, att den ökade börd, som kommer att påvåla fabrikationen, blir av den karaktär, att den är alltför tung att bära.

Jag skulle också vidare vilja säga ett par ord rörande tandpasta. Jag medger då först, att visst kan man plocka bort den, och jag tror icke, att det spelar någon större roll vilket man gör i det avseendet. Egendomligt är det emellertid, att icke en gång reservanterna i första kammaren yrkat bifall till reservationen. Det är väl därför, att man vill försöka åstadkomma en möjlighet till att ett enhälligt beslut fattas i dag. Varför man anser sig böra taga med tandpasta och andra liknande varuslag, är, att man har en känsla av att reklamkostnaderna för ifrågavarande varor äro så högt uppdrivna, att om man skruvar ned dem en liten smula skulle säkerligen denna skatt kunna utgå utan att det behöver medföra någon prisförhöjning att tala om.

Sedan skulle jag vilja framhålla en sak, och det blir ett svar till dem, som velat differentiera vissa av de skatter, som skola utgå såsom omsättningsskatt. Man måste ha klart i sikte, att det här gäller två olika skattesystem. I det skattesystem, som vilar på fabrikationen, är en differentiering möjlig. I det skattesystem åter, som skall läggas på detaljhandlarna, är överhuvud taget en skattedifferentiering icke möjlig, om man vill bibehålla möjligheten till någon kontroll. Om man har dessa två ting klara för sig, då ger man anmärkningen de rätta proportionerna. Jag medger gärna, att om det vore möjligt skulle jag gärna på mer än en punkt av dessa 20 procent, som beröra omsättningsskatten, vilja vara med om att höja rätt väsentligt. Men införa det rent praktiska förhållande, som det här gäller, nämligen att det är en differentierad skatt och en skatt, som skulle löpa jämsides med 5-procentskatten, har jag kommit till det resultatet, att man skulle äventyra alltför mycket och beröva staten den kontrollmöjlighet, som föreligger, om man genomförde en differentiering, som vore något att tala om. Däremot kan en differentiering med mycket större lätthet genomföras, när det gäller skatter, som skola läggas direkt på fabrikationen. Jag skulle i detta fall vilja säga, att jag tror icke, att någon har något att anföra mot en höjd skatt på nagellack eller ögonbrynsstift eller allt detta andra, som man har svårt att förstå sig på. Vi få emellertid, mina damer och herrar, icke glömma bort, att vid sidan av denna skatt på 20 procent ligger den spritskatt, som finns på de sprithaltiga varor, som gå in i dessa varuslag, och som enligt vad det uträknats utgår i genomsnitt med 29 procent. Således blir skatten 49 procent. Att man icke ansett sig böra gå högre, beror framför allt på att man icke i onödan, när man beträder dessa vägar, vill skapa mer arbetslöshet än den, som är oundgängligen nödvändig.

Till sist, herr talman, medger jag oförbehållsamt, att den anmärkning, som herr Björklund och även herr Hagberg i Malmö riktat mot utskottets betänkande, är riktig. Jag tror, att det är ovanligt, att bevillningsutskottet, när det går in för att taga bort så pass stora skatter, som det här gör, icke är berett att anvisa täckning. Det är ingen av herrarna i utskottet, som är okunnig om att det var utskottsmajoritetens mening att göra några erinringar i detta hänseende, och jag behöver icke dölja, att jag i det avseendet befinner mig tämligen nära den ståndpunkt, herr Björklund intagit. Man kunde emellertid icke skapa den enighet, som här var nödvändig, och då måste man lämna det öppet till en framtid. Om situationen då blir sådan, att täckning till varje pris måste skaffas, få vi väl se den sanningen i ansiktet och vara beredda att åstadkomma vad som är erforderligt.

Nu har, herr talman, första kammaren fattat beslut i överensstämmelse med utskottets förslag. Det torde då vara önskligt, att andra kammaren gjorde det-

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

samma, och att vi sålunda kunde fatta ett beslut, som möjliggjorde, att denna skatt kunde träda i tillämpning redan i morgon bittida, så att vi icke genom att stanna på olika linjer åstadkomma ett uppskov med dess slutliga genomförande.

Med anförande av dessa synpunkter, herr talman, hemställer jag om bifall till vad bevillningsutskottet föreslagit på alla de olika punkterna.

Herr **Olson** i Göteborg: Herr talman! Som av andra talare uttalats, kan man knappast säga, att det i tillkomsten av denna beskattning ligger något anmärkningsvärt. Det rådande finanspolitiska läget är sådant, att av olika skäl en ökning av de indirekta skatterna till nya konsumtionsområden blir ofrånkomlig, och ett tillgripande av en skatteform, som är avsedd att träffa mer eller mindre lyxbetonade varor, bör vara helt naturligt. Dess värre nödgas finansministern räkna med att det ekonomiska resultatet av beskattningen icke kommer att bli av någon större statsfinansiell betydelse. Detta ligger i sakens natur, då skatten kommer att träffa varor, vilkas förbrukning genom de höjda priserna kommer att inskränkas. Till det jämförelsevis ringa statsfinansiella utbytet har man därför att foga också den allmänna olägenheten av en minskad arbetstillgång inom de branscher, som direkt eller indirekt beröras av skatten. Detta är ett kruz, som man icke lättvindigt kan se bort ifrån i tider, då ökad arbetslöshet skymtar såsom ett allvarligt krisproblem. Efter vad som framgått av både finansministerns anförande och herr Olssons i Gävle yttrande, har man heller icke bortsett från dessa omständigheter, utan i stället har av denna orsak antalet beskattade varor kommit att bli alltmera begränsat under utredningens gång. Det är emellertid icke blott arbetstillgången, som blir mindre genom den minskade konsumtionen. Härtill kommer även den från det allmännas synpunkt icke oviktiga omständigheten, att en minskad försäljning drar med sig minskade företagarevinster — en omständighet, som dess värre denna kammare icke plägar visa någon större känslighet för.

De ogynnsamma verkningar, som jag nu antytt, framträda särskilt markerat i den höjning av läskedrycksskatten, som föreslagits. Det var också ägnat att överraska, att läskedryckerna, som för mer än ett år sedan träffades av en höjd konsumtionsskatt, nu få vara med på nytt, när det gäller att utvidga varubeskattningen till nya områden. Läskedrycksskatten utgör ett rätt så lämpligt illustrationsmaterial för att belysa verkningarna av en konsumtionsskatt i tider, då en relativ sänkning av köpkraften äger rum. Läskedrycksskatten infördes som bekant från och med februari 1940 med 10 öre per liter. Dessa 10 öre representera 29.2 procent av försäljningsvärdet, sådant det var år 1939 med 1939 års läskedryckspriser. Det var sålunda en ganska avsevärd skattebelastning, som enligt det nu föreliggande förslaget icke överträffas av skattebelastningen på andra varor än choklad och därmed liknande varor, liköressenser och puder. Med den nu föreslagna skatthöjningen blir skatten på läskedrycker 35 procent å 1939 års priser. Det är en betydande skattebelastning, som under nu rådande konjunkturella förhållanden icke kan undgå att inverka på omsättningen. Kontrollstyrelsen hade räknat med en omsättningsminskning såsom en följd av 1940 års skatt på 15 procent, men 1940 års omsättning blev drygt 25 procent lägre än omsättningen 1939. För närvarande är omsättningen av läskedrycker stadd i fortsatt tillbakagång efter en kurva, som kan förväntas bli ännu mer accentuerad efter skatthöjningen. Under tiden februari 1940—januari 1941, alltså tolv månader, som nästan sammanfalla med kalenderåret 1940, omsattes 65.7 miljoner liter läskedrycker. Kontrollstyrelsen säger sig nu räkna med att det blir en minskning i omsättningen ned till 60 miljoner liter, vilket betyder en reell nedgång med cirka 6 miljoner liter. På den sålunda minskade

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

omsättningen har man framräknat, att en ökning av skatten med 2 öre per liter skulle ge en ökad skatteintäkt av 1.2 miljoner kronor. Huru skulle saken emellertid te sig, om skatteökningen underlättes och omsättningens fall därigenom kunde begränsas till — låt oss säga — 3 miljoner liter? Då skulle i ena fallet på en omsättning av cirka 63 miljoner liter med 10 öre i skatt, således den nuvarande skatten, en samlad skatt på 6.3 miljoner kronor uppkomma. I andra fallet med den större nedgången i omsättningen till 60 miljoner liter, som kontrollstyrelsen räknar med, skulle med den större skatten på 12 öre per liter framkomma en total skatt på 7.2 miljoner kronor, vilket genast begränsar ökningen i skatteintäkten till 900,000 kronor i stället för i propositionen antagna 1.2 miljoner kronor. Det säger sig självt, att under andra alternativ av omsättningsminskning i samband med skatten kan effekten av skatten för statens vidkommande komma att ställa sig än mindre gynnsam, och då har man i alla fall icke tagit med i beräkningen den minskning i allmänna skatter till stat och kommun, som blir den minskade omsättningens direkta följd genom nedgången i tillverkarnas och återförsäljarnas rörelsevinster. Av den minskade omsättningen blir ju även, som jag förut nämnde, minskad arbetstillgång en oundviklig följd. Någon utredning om dessa förhållanden, varav man skulle kunna sluta, om den föreslagna höjningen av läskedrycksskatten, sedd i hela sitt sammanhang, tillför det allmänna högre eller lägre inkomster av denna näringsgren, är icke förebragt. Det senare ligger ingalunda utanför möjligheternas gränser. Att det blir en belastning på företagen, som också träffar arbetarna, ligger i öppen dag.

Herr talman! I det läge, som nu föreligger, ämnar jag icke yrka avslag på propositionen i den del, som rör ändrad lydelse av förordningen den 22 december 1939 om skatt på läskedrycker, men jag skulle i all vördsamhet vilja lägga finansministern på hjärtat att observera den utveckling på läskedrycksmarknaden, som kommer att äga rum efter skattehöjningens genomförande, och, om det visar sig behövt, förelägga riksdagen förslag om den reduktion av skattesatsen, som av förhållandena kan anses påkallad.

Jag har, herr talman, icke något yrkande.

Herr Lövgren: Herr talman, mina damer och herrar! Jag är icke alldeles säker på att det resonemang, som herr Olson i Göteborg förde, är alldeles riktigt. Det kan ju tänkas, att den omständigheten, att man på restaurangerna under de senaste två åren har höjt priset på exempelvis vichyvatten och Ramlösa och andra liknande drycker med 10 å 15 öre per tredjedels liter, har spelat en minst lika stor roll för nedgången av konsumtionen som den skatt på 10 öre per liter, som staten har tagit upp. Det är i varje fall anmärkningsvärt, att en flaska vichyvatten, som ute på restaurangerna för ett par år sedan kostade 50 öre, nu kostar 65 öre. Denna prishöjning kan ju icke motiveras av den skattehöjning, som har ägt rum hos tillverkarna.

Herr Senander beklagade sig över den forcering, som har ägt rum vid behandlingen av denna fråga, men det är ju på det sättet, att riksdagen alltid, när det har gällt införandet av finanstullar och acciser, har begagnat den metoden, att propositionen har avlämnats efter affärernas stängning på lördag och att beslutet varit klart, innan man öppnar affärerna på måndag. Forceringen hänger alltså samman med denna lagstiftnings karaktär av finanslagstiftning och jag betraktar den som fullt korrekt.

Vad jag däremot icke betraktar som fullt korrekt är att ett par tidningar — det är kanske flera men här i huvudstaden var det Nya Dagligt Allehanda på torsdagen och Dagens Nyheter på fredagen — gävo spridning åt meddelande om att denna lyxskatt skulle komma. Man kan förstå, att de komma att skylla

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

ifrån sig med att säga, att de icke ha sagt vad förslaget skulle innehålla eller gjort någon hänsyftning på detta, men när det är så, att man inom affärsvärlden har varit med om det förberedande arbetet för denna lagstiftning och endast varit okunnig om vid vilken tidpunkt den skulle träda i kraft, så innebär det publicerande av saken, som skedde i dessa tidningar, att de affärsmän, som hade sysslat med förarbetena till detta, fingo en direkt uppgift, som de kunde utnyttja för att sko sig själva på det allmännas bekostnad. Jag tycker därför, att man kan ha all anledning att göra anmärkning på förhållandet, ty man kan fordra av pressen, att den icke skall släppa ut meddelanden om en sådan sak som denna, vilket ju kan ha den återverkan, att statsverket förlorar några hundratusen kronor i skatt.

Herr Senander beklagade sig också över att de stora massorna drabbades av denna skatt. Uppriktigt sagt tycker jag, att när man gör en jämförelse mellan utredningsmännens förteckning över varor, som kunde komma i fråga, och motsvarande förteckning över varor, som kommit med i den kungl. propositionen och i utskottets utlåtande, så har man från de breda massornas sida ingen större anledning till missnöje. Jag vill också påminna om att det ibland är litet konstfikt på den kommunistiska sidan med uppfattningen om vad som är konsumtionsartiklar för den breda massan. Jag erinrar om att när vi häromåret behandlade frågan om förhöjda skatter på viner, så yrkade kommunisterna avslag, därför att enligt deras sätt att se var denna skatthöjning en tung börda för de breda massorna.

Vad sedan gäller frågan huruvida radioapparater skola tagas med eller ej, så hyser jag icke samma betänkligheter som herr Björklund gav uttryck åt. Om det omsättes 200,000 radioapparater om året här i landet, så är jag för min del övertygad om att knappt en fjärdedel härav går till nya licensinnehavare, under det att säkerligen minst tre fjärdedelar gå till folk, som byta ut en gammal apparat mot en ny. Jag tror därför icke, att det hade skett någon olycka, om man hade gått på bifall till Kungl. Maj:ts förslag på den punkten. Såsom läget nu är skall jag icke göra något annat yrkande än om bifall till utskottets förslag, men jag skulle personligen helst ha sett, att man hade haft radioapparaterna kvar men tandpulver och tandpasta borta ur den lagstiftning, som vi nu skola besluta.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr **Henriksson**: Herr talman! Denna debatt visar ju hur svårt det är att draga upp gränser mellan vad som skall anses vara lyx eller icke lyx och att komma till någon enighet om vad som skall vara det ena eller det andra. Jag skall för min del icke gå in på de områden, som här förut ha berörts och kring vilka några reflexioner ha gjorts, utan jag skall, herr talman, endast göra ett par korta reflexioner på en punkt, som icke egentligen har berörts tidigare. Herr Olsson i Gävle gjorde visserligen en liten antydning därom men endast i förbigående. Jag tänker på gruppen skodon. Jag tror för min del, att det blir mycket svårt att övertyga konsumenterna om att ett par vanliga kalvskinnsskor icke äro lyx men att, om man vänder skinnet, så att insidan kommer utåt, d. v. s. får mockaskor, blir det lyx. Mockaskor skola ju anses såsom lyxskor, vilket däremot icke gäller vanliga kalvskinnsskor. Jag tror, att den gränsdragningen icke precis kommer att få någon resonans hos allmänheten och konsumenterna. Mockaskor ha för övrigt också blivit en artikel, som allt mer och mer användes, särskilt av damerna.

Jag skulle också vilja påpeka en annan sak beträffande skodon. Det är ju på det sättet, att vi ha ont om läder och skinn. Det göres därför försök att finna ersättningsmaterial. Man gör exempelvis ansträngningar att finna möjligheter

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

att bereda fiskskinn, så att det går att göra skor av det. Man tycker ju då, att i ett sådant läge är det litet egendomligt, att man beskattar en produkt, som skall vara ersättningsmedel för en vara, som vi ha ont om. Jag tror därför också, att skatten kan visa sig hämma försöken att åstadkomma ersättningsmedel för det skinn och det läder, som vi nu ha svårt att få in.

Det var, herr talman, endast dessa små reflexioner, som jag ansåg mig vilja göra i detta sammanhang. Jag tror, att det i fortsättningen finns anledning för finansministern att observera dessa punkter, för den händelse man skulle kunna komma till ett annat resultat. Framför allt tror jag det är nödvändigt att icke hålla tillbaka möjligheten att få fram ersättningsvaror under en tid med betydande varuknapphet.

Jag har icke något yrkande.

Fru Nordgren: Herr talman! Jag ber att få betona, att jag ingalunda hör till dem, som knorra över att svenska folket pålägges skatter i dessa tider. Ett dylikt knorr måste anses obefogat, när man vet, att det är en absolut nödvändighet, att dessa skatter komma till. Men det är väl ändå så, att en skatt också har en viss psykologisk verkan på människor, och jag tror, att det blir ganska svårt att få folk att inregistrera skokräm under begreppet lyx. Jag tror, att man tvärtom betraktar den som en absolut nödvändighetsvara. I viss mån är förhållandet detsamma beträffande tandkräm. Det är visserligen sant, såsom här sagts, att tandkrämen blivit mycket uppreklamerad och måhända härigenom fördyrad, men det är ju icke något, som allmänheten rör för.

Däremot tror jag icke att det ur psykologisk synpunkt väckt någon förundran, om man hade lagt en högre skatt på sådana varor som guld och platina och äkta pärlor m. m. Herr Björklund sade, att en sådan skatt inbringade så litet, att det ur den synpunkten icke var lönande, men det är väl ändå litet skillnad, herr Björklund, på en skatt, som man lägger på importen av dessa varor, då det finns möjlighet att smuggla in dem, och på en skatt på de varor, som äro till salu i affärerna. Det torde heller icke vara obekant, att förmögna människor i ganska stor utsträckning ha lagt sig till just med sådana saker för att på det sättet placera sin förmögenhet. Jag tror tvärtom att det hos många skulle ha verkat tillfredsställande, om man hade lagt högre skatt på dessa varor och i stället undantagit rena nödvändighetsvaror.

Vad beträffar skatten på radioapparater kan jag mycket väl förstå de erinringar, som gjorts mot utskottets förslag. Man har här anfört, att skatten borde ha tagits med, eftersom den i stort sett träffar endast dem, som byta ut gamla radioapparater mot nya. Även här måste man emellertid lägga en psykologisk synpunkt på frågan. Det är ju så, att både när det gäller beredskapen och framför allt när det gäller de förordningar av tusen och ett slag, som de statliga myndigheterna med mycket kort varsel utfärda, så är radion den väg, på vilken man i första hand får reda på de bestämmelser, som man ju är skyldig att ställa sig till efterrättelse, och man kan därför icke heller beteckna radion som lyx.

Däremot vill jag säga, att i valet mellan att taga med radioapparaterna i lyxbeskattningen och den utväg, som herr Björklund förordade och som möjligen finansministern en gång kommer att taga ad notam, om det blir behövt, skulle jag absolut föredraga det förstnämnda alternativet. Man kan nog ganska nonchalant säga, att det icke betyder något, om folk får betala 5 kronor mera om året för sin radiolicens, men man bör icke glömma bort alla dessa gamla och sjuka, som många gånger icke ha någon annan förbindelse med yttervärlden än den de kunna få genom radion och för vilka ett sådant pålägg skulle bli synnerligen kännbart. En skatt på radioapparater komme däremot icke att drab-

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

ba dem, ty de ha icke råd att byta ut sina gamla, ofta primitiva apparater mot några lyxapparater.

Jag har endast velat göra dessa små erinringar. Man kan naturligtvis ha olika syn på saker och ting, men jag vill absolut icke inregistreras bland dem, som knorra.

Herr **Hagberg** i Malmö: Herr talman! Jag vill självfallet icke förorsaka finansministern några extra svårigheter på denna annars så fridfulla och vackra majsöndag. Jag tror, att herr statsrådet har tillräckligt av den varan därför utan. Emellertid kan jag icke underlåta att knyta ett mycket kort uttalande till den deklARATION, som herr statsrådet för en timmes tid sedan lämnade från sin plats. Innebörden av detta rätt överraskande uttalande var ju den, att departementschefen med jämnmod finner sig i den justering på en väsentlig punkt, som bevillningsutskottet har gjort i hans proposition. Departementschefen finner sig alltså med jämnmod i att bevillningsutskottet och riksdagen beröva en av honom framlagd proposition i fråga om beskattning 25 procent av dess effektivitet. Jag ifrågasätter, herr talman, huruvida något precedensfall härutinnan föreligger från den nu mycket långa tid, under vilken finansministern har förvaltats sitt viktiga ämbete. Jag tror det knappast, så långt jag kan se tillbaka i varje fall. Fastmera ha vi väl både i bevillningsutskottet och här i kammaren vant oss vid att vår nuvarande finansminister med utomordentlig energi och oftast med stor framgång driver sina propositioner allt ifrån det ögonblick de lämnat Storkyrkobrinken och sedermera kanslihuset och intill det ögonblick, då talmannens klubba skall till att falla. Nu föreligger emellertid ett avsteg härvidlag. Huruvida denna lilla älskvärda extratur kommer att följas av några flera, vet jag självfallet icke. Det får ju framtiden utvisa. Jag tror det dock knappast med den kännedom jag har om den fasta hållning, som herr statsrådet brukar intaga till sina propositioner.

Herr talman! Till slut vill jag endast framhålla, att det yrkande, med vilket jag avslutade mitt förra anförande, givetvis avsåg propositionen i den del, som gäller radioapparaterna. Jag kommer följaktligen att framställa mitt formella yrkande därvidlag, när vi komma fram till de varuslag, som redovisas under punkten A) 2).

Herr **Wiberg**: Herr talman! Såsom framgår av propositionen framhålla de i ärendet hörda myndigheterna och myndighetspersonerna, att tanken på en utbyggnad och komplettering av den allmänna omsättningsskatten med en skärpt beskattning på mera umbärliga varor vunnit en mycket stark anslutning. Icke heller någon av de ledamöter i kammaren, som i dag ha yttrat sig, ha, såvitt jag kunnat uppfatta, i princip velat gå emot de nu föreliggande lagförslagen. Emellertid visar utredningen också, att man har all anledning att hysa starka betänkligheter på åtskilliga punkter gentemot en lagstiftning av nu ifrågakvarande slag. En lagstiftning som denna är på både gott och ont. Naturligtvis har detta icke heller varit finansministern i något avseende främmande. Finansministern har ju även i propositionen betonat, att han i enlighet med den av utredningsmännen intagna ståndpunkten finner det tillrådligt att iakttaga försiktighet vid en utvidgning av konsumtionsbeskattningen.

Finansministern har också visat viss moderation och återhållsamhet. De skäl som föranlett finansministern härtill ha givetvis varit mångahanda. Det torde väl knappast vara behövt att fritaga finansministern från varje misstanke att i detta fall ha velat gynna de rika. Det har naturligtvis förelegat helt andra motiv för den uppfattning, som finansministern kommit till och vilken ligger till grund för propositionen. Det skulle ta alltför lång tid att uppräknat alla

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

de synpunkter, som finansministern otvivelaktigt har tagit hänsyn till. Jag vill emellertid i likhet med den föregående talaren kraftigt trycka på en punkt, och det är arbetslöshetsfrågan. Jag kan i detta sammanhang erinra om att när en lagstiftning motsvarande denna på sin tid var uppe i Frankrike, så stjälpes den av socialisternas röster.

Det är dock givetvis icke endast arbetslöshetsfrågan som varit avgörande för finansministerns inställning, utan det finns också ett flertal andra orsaker. Jag vill då i första hand påminna om att det av praktiska skäl i detta fall icke går att kombinera en varuskatt med en lagerbeskattning. Vi skola vidare tänka på den markanta prisskillnad, som kommer att föreligga den gången, när man vill avveckla en tillverkningskatt sådan som den riksdagen nu har att besluta.

Det har visat sig, att utskottet velat något rubba på varuurlvalet, närmast i fråga om radioapparater. Det är naturligtvis tänkbart — i varje fall har finansministern att taga ställning till detta spörsmål — att man i stället får ett licenssystem. Men jag finner skäl att erinra om ett annat förhållande. Det finns ett område beträffande vilket man med fog kunde överväga, om det icke vore lämpligt att åtminstone undersöka, huruvida inte en lyxbeskattning skulle kunna genomföras. Vad jag åsyftar är den s. k. kolorerade veckopressen. Jag är fullt medveten om de tekniska svårigheter, som äro förbundna med en sådan lagstiftning, men jag förmodar, att om detta komplicerade problem kan lösas, något förslag så småningom kommer att framläggas för riksdagen.

Herr Nilsson i Göingegården: Herr talman! Det finns i detta förslag till beskattning av vissa varor en detalj, som jag för min del anser vara ägnad att förvåna. Det gäller kikare, och jag avser i detta fall sådana kikare, som äro lämpliga för och avsedda för militärt ändamål och vilka för vår nya försvarsorganisation, hemvärdet, kunna anses vara en av de viktigaste detaljerna i dess försvarsutrustning. Jag har icke i det föreliggande förslaget kunnat finna, att något undantag gjorts för inköp av dylika kikare, ehuruval ett dylikt undantag hade varit befogat och synnerligen önskvärt. Vårt hemvärn åtnjuter icke något statligt stöd för anskaffande av denna utrustningsdetalj, utan man har uppmanat varje hemvärnsområde att på privat väg försöka anskaffa medel för inköp av kikare. Det är för närvarande mycket svårt att kunna köpa sådana; det är ju synnerligen ont om dem här i landet. Inköpssumman för en kikare, som fyller de anspråk man måste ställa på en kikare som skall användas för angivna ändamål, är avsevärd, omkring 200 kronor. 20 procent därpå gör i runt tal 40 kronor. Jag är övertygad om att det förhållande jag här påpekat kommer att väcka förvåning bland våra hemvärnsmän ute i bygderna.

Jag har, herr talman, givetvis intet yrkande, men jag har velat påpeka denna lilla detalj. Det skulle ha varit glädjande, om det i detta fall funnits någon undantagsbestämmelse beträffande inköp av kikare för vårt hemvärn.

Herr Olsson i Gävle erhöi ordet för kort genmäle och yttrade: Herr talman! Här ha framställts många olika yrkanden, och den uppfattningen tycks göra sig gällande, att det går an att plocka ut en rubrik här och en rubrik där och ändå tänka sig, att författningen skall träda i kraft i natt klockan 12. Jag vill i anledning härav fästa uppmärksamheten vid, att förteckningen över de varor, för vilka skatt skall erläggas, är knuten till författningen. Under dessa förhållanden måste väl, herr talman, varje ändring föranleda gemensam votering om hela författningen och varuförteckningen. Jag anser det vara nödvändigt, att den saken blir klarlagd.

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

Härefter anförde:

Herr Hagberg i Luleå: Herr talman! Jag begärde ordet i anledning av att herr Lövgren på ett ovidkommande sätt i debatten blandade in ett yttrande, som jag skulle ha fällt vid behandlingen av vinskatten. Jag gjorde vid det tillfället ett uttalande mot den stora förhöjning av vinskatten, som då föreslogs. Min motivering var precis densamma som regeringen använde för höjning av vinskatten, nämligen att det förelåg ett direkt samband med höjningen av beskattningen av starkare rusdrycker. Jag ansåg, att vinskatten åsyftade att möjliggöra genomförandet av de höjda spritskatterna och få ut så mycket valuta därav som möjligt. Därigenom riktade sig vinskatten indirekt mot de breda konsumentlagren. Herr Lövgren är säkert inte okunnig om att jag lade upp saken på det sättet. Jag är inte heller säker på, att den press, som under den senaste tiden sökt göra ett stort politiskt nummer av denna lilla historia, varit okunnig härom. Med andra ord, det är endast grov demagogi, när man som herr Lövgren gör rycker ut ett yttrande ur sitt sammanhang och använder det som bevis för vinglighet hos kommunisterna.

Herr Lövgren: Herr talman! Att jag gjorde detta påpekande i debatten berodde på att jag inte tyckte, att det var riktigt full samstämmighet mellan lära och leverne hos våra kommunister. Det är i varje fall inte samstämmighet mellan våra kommunister och kommunisterna i den övriga världen. Herr Hagberg är motståndare till den förhöjning av spritskatten, som beslöts för ett och ett halvt år sedan. Men redan år 1930 — jag hämtar uppgifterna från Sovjetunionens årsbok för detta år — hade man i Sovjetunionen en skatt på 12 rubel per liter på spritdrycker och vin och 10 rubel på karameller och ädlare sockersorter. Jag tror vi böra vara litet rädda för det system, som herr Hagberg rekommenderar.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr talmannen tillsporde kammaren, om densamma vore beredd att nu företaga ifrågavarande, endast en gång bordlagda ärende till avgörande; och fann herr talmannen denna fråga vara med ja besvarad.

Herr talmannen meddelade, att han vid voteringspropositionernas framställande med hänsyn till arten av de under överläggningen framställda yrkandena komme att i följande ordning framställa särskilda propositioner dels rörande de yrkanden, som gjorts om uteslutande av vissa varuslag ur den vid förslaget till förordning om varuskatt fogade förteckningen över varor, för vilka varuskatt skall erläggas, dels rörande yrkandet om ändring av 3 § 1 mom. i utskottets förslag till förordning om varuskatt och dels rörande övriga delar av utskottets hemställan i punkten A) 1).

I enlighet härmed gav herr talmannen till en början propositioner beträffande utskottets förevarande förslag till lydelse av förteckningen över varor, för vilka varuskatt skall erläggas, i vad angick choklad m. fl. däri upptagna varuslag med statistiskt nr ur 298—302, nämligen dels på godkännande av utskottets förslag i sagda del dels ock på bifall till det av herr Senander under överläggningen framställda yrkandet om uteslutande av nämnda varuslag ur förteckningen; och godkände kammaren utskottets förslag i denna del.

Härefter framställde herr talmannen propositioner beträffande utskottets förslag till lydelse av samma förteckning, i vad angick däri upptagna varuslag putsmedel för läderarbeten eller för skodon, oavsett materialet, med statistiskt nr ur 582: 2, 604, nämligen dels på godkännande av utskottets förslag i sagda del dels ock på bifall till det under överläggningen av fru Nordgren och herr Senander framställda yrkandet om uteslutande av nämnda varuslag ur förteckning-

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

en; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Senander begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren godkänner bevillningsutskottets förevarande förslag till lydelse av förteckningen över varor, för vilka varuskatt skall erläggas, i vad angår däri upptagna varuslag putsmedel för läderarbeten eller för skodon, oavsett materialet, med statistiskt nr ur 582: 2, 604, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren beslutit att ur förteckningen utesluta nämnda varuslag.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen, vadan kammaren godkänt utskottets förslag i förevarande del.

Herr talmannen gav härpå propositioner beträffande utskottets förslag till lydelse av förteckningen, i vad angick däri upptagna varuslag tandpulver och tandpasta med statistiskt nr 591, nämligen dels på godkännande av utskottets förslag i sagda del dels ock på bifall till det under överläggningen av fru Nordgren och herr Senander framställda yrkandet om uteslutande av nämnda varuslag ur förteckningen; och blev utskottets förslag i denna del av kammaren bifallet.

Vidare framställde herr talmannen propositioner beträffande 3 § 1 mom. i utskottets förslag till förordning om varuskatt, nämligen dels på godkännande av utskottets förslag till lydelse av detta stadgande dels ock på godkännande av stadgandet i den lydelse, som under överläggningen yrkats av herr Senander; och godkände kammaren den av utskottet föreslagna lydelsen av ifrågavarande stadgande.

På därå av herr talmannen given proposition blev utskottets hemställen i övrigt under punkten A) 1) av kammaren bifallen.

Efter föredragning av utskottets hemställan i *punkten A) 2)* anförde:

Herr **Senander**: Herr talman! Jag ber att få föreslå, att skattesatsen å de i förteckningen över varor, för vilka omsättningsskatt skall utgå med högre skattesats än fem procent, upptagna varuslagen arbeten av guld, silver eller platina etc. (statistiskt nr 1323—1325) samt pärlor och koraller etc. (statistiskt nr 1326: 2) måtte höjas till 75 procent av den skattepliktiga omsättningen.

Herr **Hagberg** i Malmö: Herr talman! Jag hemställer om godkännande av den här ifrågakommande varuförteckningen i den utformning den erhållit i den kungl. propositionen.

Herr **Olsson** i Gävle: Herr talman! Med hänvisning till den motivering jag under debatten anfört hemställer jag om bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen förklarades härmed avslutad.

Härpå yttrade:

Herr **talmannen**: Herr Senander har under överläggningen yrkat, att skattesatsen å de i förteckningen över varor, för vilka allmän omsättningsskatt skall

Förslag till förordning om varuskatt m. m. (Forts.)

utgå med högre skattesats än fem procent, upptagna varuslagen arbeten av guld, silver eller platina, även med infattade pärlor eller stenar, ej utgörande artiklar, avsedda för tekniskt bruk, eller plåt, rör och tråd (statistiskt nr 1323—1325) ävensom pärlor och koraller, äkta, oinfattade samt ädelstenar, oinfattade, även konstgjorda, andra än industridiamanter (statistiskt nr 1326:2) måtte höjas från av utskottet föreslagna 20 till 75 procent av den skattepliktiga omsättningen.

Då detta yrkande icke har stöd vare sig i den kungl. propositionen eller i någon motion och ej heller blivit av utskottet behandlat, vägrar jag att framställa proposition å detsamma.

Denna propositionsvägran blev av kammaren godkänd.

Herr talmannen gav härefter till en början propositioner beträffande utskottets förslag till lydelse av den förteckning, som fanns fogad vid förslaget till förordning angående skattesatsen för den allmänna omsättningsskatten beträffande vissa varor, nämligen dels på godkännande av utskottets förslag till lydelse av nämnda förteckning dels ock på godkännande av förteckningen i den lydelse, som föreslagits av Kungl. Maj:t; och godkände kammaren utskottets förslag till lydelse av förteckningen.

Utskottets hemställan i övrigt under punkten A) 2) blev härefter på av herr talmannen därå given proposition av kammaren bifallen.

Efter härpå skedd föredragning av utskottets hemställan i *punkterna A) 3)—6) samt B) och C)* biföll kammaren vad utskottet hemställt.

§ 4.

Föredrogos, men bordlades ånyo bankoutskottets utlåtanden nr 43—45, första lagutskottets utlåtande nr 35, andra lagutskottets utlåtande och memorial nr 25 och 26 samt andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 5.

§ 5.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 257, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om varuskatt m. m.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Herr *Bergström* avlämnade en av honom och herr *Björklund* undertecknad motion, nr 312, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 242, angående dyrtidshjälp åt vissa pensionärer vid av staten övertagna enskilda järnvägar.

Denna motion bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3.54 e. m.

In fidem
Sune Norrman.